ГОДИНА XXII. На Цетињу, у суботу 17 јула 1893. БРОЈ 29.

Излази суботом.

Цијена:

На ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО УГАРСКУ на годину 6 ф., на по године 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.

На БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ и све остале земље у ЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у главној књижари министарства народне администрације „Гласа Црногорца" на Цетињу, а може се и картом управницом из поште у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се, по простору који заузму ти писмени, 7 новчића од реда за први пут, а за сваки даљи пут по 5 новчића. За огласе веће и на дуже времене погодбе се.

Њ. В. ЦАРУ АЛЕКСАНДРУ III.

Петроград.

ЦЕТИЊЕ, 13 јула. — Моја земља свечано слави сјутра јубилеј четиристогодишњице прве печатње словенске у Црној Гори. Добар број университета руских представљен је. На срцу ми је то доставити највећем Словенину и да му заштитем његове благослове на ту светковину по превосходству словенску.

С поштовањем одани

НИКОЛА.

НИКОЛИ I., КЊАЗУ ЦРНЕ ГОРЕ.

Цетиње.

ПЕТРОГРАД, 14 јула. — Здружујући се из свега срца чувствима, која пробуђује у Русији светковина по превасходству словенска, коју Црна Гора слави и њен омиљени књаз, молим Ваше Височанство да примите моја честитања и искрену фалу за чувства, која ми изразисте.

АЛЕКСАНДАР.

СЛАВНОМ ОДБОРУ ЗА ПРОСЛАВУ ОБОДСКЕ ШТАМПАРИЈЕ.

Цетиње.

КАРЛОВЦИ, 14 јула. — Призивајући благослов Божиј на 400-годјубиларну прославу, радосно кличем: Слава основатељима прве српске штампарије! Слава дичној Црној Гори! Слава њеном јуначком Господару као протектору те лијепе прославе!

ГЕОРГИЈЕ

српски патријарх.

ОТЪ ИМПЕРАТОРСКОЙ АКАДЕМИИ НАУКЪ.

ЧЕРНОГОРІЯ, героически отстоявшая свою православную вѣру, народность и самостоятельность въ борбѣ съ врагами, славна по всемъ мірѣ своими дѣяніями. Но не одними ратными подвигами эта несокрушимая твердыня славянства отмѣтила свое существованіе на страницахъ исторіи: четыреста лѣтъ тому назадъ въ ея предѣлахъ открылась вторая славянская типографія, черезъ годъ послѣ основанія первой въ Краковѣ, съ небольшимъ черезъ пятьдесятъ лѣтъ послѣ появленія книгъ изъ-подъ станка Гутенберга и за шестьдесятъ лѣтъ до основанія книгопечатни въ Москвѣ. Неблагопріятныя событія послѣдующихъ временъ остановили дальнѣйшее развитіе; но теперь тяжелое прошлое пережито, и свѣтлое будущее открыто для страны во главѣ которой стоитъ ГОСУДАРЬ, соединяющій въ своемъ лицѣ, подобно героямъ Иліады, и вождя и поэта.

ИМПЕРАТОРСКАЯ Академія Наукъ, какъ русское ученое учрежденіе, горячо привѣтствуетъ Черногорію въ свѣтлый день четырехсотлѣтняго празднества ея первоначальныхъ умственныхъ успѣховъ и сердечно желаетъ дорогимъ братьямъ Русскаго народа быстраго преуспѣянія и въ умственной и въ политической ихъ жизни.

9 Іюня 1893 года.

Президентъ Императорской Академіи Наукъ

КОНСТАНТИНЪ.

ЦРНА ГОРА јуначки је одбранила од вјековних непријатеља своју православну вјеру, народност и независност, и њезина славна дјела позната су свему свијету. — Али тај необориви бедем словенства није само витешким подвизима обиљежио своју битност на страницама историје: већ је четири стотине година, од кад је у њеним врлетима основана друга словенска штампарија, то је — годину доцније од прве у Кракову, мало више од педесет година послије прве књиге, која је изашла из Гутенбергове штампарије, а шездесет година прије него се појавиће штампарија у Москви. — Неповољне прилике и догађаји, који су за тим иљедовали, стали су на пут даљем напредовању; али тешка прошлост минула је, а сјајна будућност свиће земљи, којој на челу стоји ГОСПОДАР, који сједињава у својој особи, као хероји Илијаде, и вођу и пјесника.

ИМПЕРАТОРСКА Академија Наука, као преставница руске науке, од све душе честита Црној Гори [illegible] ристогодишњице њених првих умних успјеха и срдачно жели другој браћи рускога народа најбржег напретка, како у умном, тако и у политичком животу.

9 Јуна 1893 године.

Предсједник Императорске Академије Наука

КОНСТАНТИН.

СВЕЧАНИ ДАНИ.

Казали смо већ, да је цијеле недјеље пред овом свечаности расло на Цетињу предсјавље; у недјељу пак престоница је била већ у пуном сјају. Представништва и главари из унутрашњости већ су били на Цетињу. Улице су преврвиле народом у свечаном руху. Пред вечер су стигли наши Херцеговци — двјеста коњаника све под токама. На Челу им је Војвода Лазар Сочица. Алајбарјактар носи пред свијема херцеговачку заставу. Прославни Одбор са вијеном музиком дочекао их је на улазку у варош, а грађанство поздравило усклицима: живјели! Па је поворка та са музиком и пјевањем патриотскијех пјесама прошла кроз варош на испред Свијетлога Двора. На балкону су била Њихова Височанства са свом Својом Свијетлом Породицом. Одушевљенијем овацијама није било краја. Између грађанства, што је тај призор посматрало, опазили смо ту и скоро цијело дипломатско тијело. Поворка је пред дворском капелом оставила заставу, па се истијем редом повратила у варош да одочице.

Варош је у понедјељник већ била окићена зеленијем фестонима и заставама. На улазку у варош је тријумфална капија такођер од зеленог грања, заставама искићена, са натписом: *Добро дошли!* Особито су искићене улице од „Зетског Дома" до манастира, са мјаном испред Свијетлог Двора. О зеленијем стубовима, на којима су барјачићи, висе зелени вијенци; све то у једној армоничној цјелини.

Ноћу између недјеље и понедјељника почели су нам и гости у групама из гр[illegible]ице стизати. Први су били из далеког Казана проф. Александрин са госпођом и проф. Гарталов. У понедјељак су стигли Преосвјетли Прабискуп Милиновић из Бара и Њег. Високопреосвештенство г. Митрополит Хаџи Сава из Оцања; такођер Муфтија из Подгорице; а Преосвештени Владика Никанор Жички у оставци био је ту још у суботу. Исти су дан за јутра стигли гости из Војводине, поздрављени од грађанства одушевљенијем усклицима; а до поноћи били су на Цетињу сви остали гости, што су у Котор приспјели бродовозом ријечкијем на броју преко осамдесет. Ту су из Београда преставници Академије Милан Милићевић и Љубо Ковачевић; ту су Чеси др Черин и проф. Брож; ту су гости из Далмације, Дубровника и Боке. Стигли су већином у колима; а млађа и на коњима, што им је одбор ставио на расположење.

У првом мраку почело је осветљење вароши, брда у наоколо цетињског поља и Ловћена. То је било врло чаробно приворје, допуњавано ватрометима разновреснијема, који су постигнули потпуни успјех. Пјацу испред Двора до Биљарде до главне улице био је прекрилно народ раздраган. У 9 сати стиже пред Свијетли Двор бакљада са вијеном музиком на челу. Кад изађоше на балкон Њихова Височанства подиже се бурно кликтање одушевљеног народа. Тек се утишало кликтање изађе г. Вој. Јакић Војводић и кратком али одушевљеном бесједом честита Њ. В. Господару поред ратне славе црногорске ову стару културну славу.

Иза онога поздрава подиже се ново дуго одушевљено кликтање. Када нас уће тишина Његово Височанство јаснијем гласом одговори:

Хвала мојим вјернијем Црногорцима! Хвала нашијем милијем гостима!

За тијем опет френетично кликтање свега онога мноштва усхићеног. И пошто је бакљада отишла те овације најдирљивије нијесу преставе. У ономе мору свјетлости многима су на очима сузе сјале. Сједиљали су разна народна кола са пјевањем до касно.

У јутру — први дан прославе — у осам сати скупила су се у Свијетлом Двору изасланства, која је Његово Височанство Господар изволио примити иљедећијем редом: 1. Преставништво Цјарско-руске Академије наука, петроградског университета;

2. преставништво варшког универзитета; 3. преставништво Оксфордског универзитета, 4. преставништво минхенског универзитета; 5. преставништво минхенског универзитета; 6. преставништво варшавског универзитета и петроград. Слов. доброт. обштества; 7. предсједништво брал. срп. [illegible]; 8. преставништво Матице српске; 9. преставништво професорског и учитељског удружења из Београда; 10. преставништво „Друштва Св. Саве;" 11. преставништво фрушкогорских манастира; 12. преставништво хорске [illegible]; 13. преставништво дубровачког православног обштества; 14. преставништво друштва Једнокости из Требиња; 15. преставништво српске штампарије и листа „Дубровника" из Дубровника; 16. преставништво типографског друштва из Београда.

У 9 сати били су сви гости на окупу у „Зетском Дому" и сва преставништва; дошло је и дипломатско тијело у пуној гали; па је дошао Његова Свјетлост Престолонаслједник Кнез Данило са Њ. С. Кнежевићем Мирком и са свијема великодостојницима, дочекан бурнијем клицањем: Живјели! Пошто су заузели мјесто у дворској логи; Њ. С. Кнез Данило изговорио је наредећи поздрав:

БРАЋО И ГОСПОДО!

У име Црне Горе, у име Уз[illegible]ног Мога Оца и Господара поздрављам Вас са добродошлицом! — и дозволите ми, да по словенском обичају, радосно Вам поднесем знамење [illegible] хлеб и со. —

Примите га, Господо, са онаком усрдношћу с какном Вам га љубавлу Црна Гора преко мене пружа!

Сви, синови просвијећених и срећних земаља, сабрасте се овдје у крпну нашу престоницу, у часу кад навршетком четири стотине година од постанка словенске печатње на Ободу — ми Црногорци одајемо с највећим пијететом благодарност светом спомену ветских Господара Ивана Црнојевића и Његова сина Ђорђа, који у најстрашнијем часовима живота српскога народа запалише свијећу кљигом на осврћеном олтару наше народности и православља.

Надмоћије источне силе сатрије то наше културно средство, јер слова ободске печатње не служише више на распрострањење ријечи Божије, православне вјере, просвјете и науке, но пригмаши у овај крш служише у лутој неволи на куршуме дефердара нашијех отаца. Али ако је цијел тијех слова силом окружности промашена била, куршуми од њих сазидани нијесу промашили, но су помогли очувати ковчег непрекидне српске самосталности.

Иванова држала — и сужена — и скраћена остаде до дана данашњег свето хранио — знамења Душановијех и Ламбринијех, која унесе из ветхе ранице витешка Иванова десница у ове горе. Кроз тешке и крваве, не дане, не године, но вјекови подавала их је рука руци — све док тому назад двјеста година, свети завјети ти, не дођоше у руке Мога Дома, и они су данас спашени и свето очувани храброшћу и самопрегорјевањем витешког црногорскијех.

Иванову јуначку државу и завјештаје наслиједи Моја Кућа, те по томе данас, с мојијем Оцем, најближе стојећи Кнезу Ивану Црнојевићу, отварам у овом сјајном окупу, Браћо и Господо, свечаност прославе четиристогодишњице прве српско-словенске на Ободу печатње.

Листови светог Јеванђеља и другијех књига ту печатаних, нешто временом уништени, нешто у муку за фишеке употребљени, нестадоше; само једну књигу из ободске штампарије — „Октоих" — у стању смо данијети Вам данас пред очи. Кад је видите, Браћо, и Господо, ја сам увјерен да ћете се мисленма повратит на дуги низ година, на мучна и тешка уминула времена, патње, и неброј зла, кроз која се моје драго отечество, руковођено домољубљем и слатку слободе, промицало.

Заиста ниједно без сузе и то, на који би ступаљ просвете данас био српски народ, да му се мирно било развијати. Иза тога, бојим се, наметнуће нам се и небоља, кад видите наша скромна средства, да ли ћемо икад достићи остале народе — далеко у просвети и знању од нас одмакнуте! Али Бог је велик! а сад захваљујући благотворном миру омладина ће црногорска с нама на чело с најјачом вољом и одушевљењем прегнути, похитати, да живо крочи просвјети и науци.

Урођеној ратоборној нарави нашој неће то свитати опет, да нађе останемо под чаром пјесме, виле, гусала и звекета оружја; — јер кад би друкчије било, огријешили се бисмо о аманете мученика Црногорца, судбом постављена на погону Истока и Запада, за дуго и дуго усамљена у вјековнијем борбама.

За жртве, муке и претрпјеле невоље имао је Црногорац награду у очуваној светој вјери и златној слободи; а љубав и саучешће браће му словенске браће — у дане искушења тјешили су га; као што се данас наша срца с радошћу напајају, што уз симпатично саучешће просвијећене Европе скоро са сваког словенског краја долећесте на ово наше скромно просветно славље.

За то вас опет радосно поздрављам: добро нам дошли и живјели мили Гости наши!

Свјетломе говорнику одазвало се најодушевљеније клицање свијех присутнијех.

За тијем горњијем редом преставници читали су адресе: прву доносимо малтене; остале ћемо донијети у идућем броју.

Послије овог свечаног састанка Њихове Свјетлости у Својој сјајној пратњи са преставницима најпознатијех западно-европскијех, руских и српскијех научнијех огњишта, остатијех гости и мноштва народа упутише се у дворску капелу на гроб Господара Ивана Црнојевића. Кад је овај поход налетио испред Двора, изађоше Њихова Височанства Кнез Никола и Кнегиња Милена са осталијем Свјетлијем члановима Владајућег Дома. Тек су стигли у Капелу, отпочео је парастос, који је одслужио Њ. Високопреосвештенство г. Митрополит Митрофан са мјесним свештенством, ком се придружише још руски протојереј г. Гардасијевић и варшавски синђел о. Сергије Шајкраг-Нијић. Стари хор г. Шпира Огњановића пјевао је потамно. Ово богослужење је на гробу оснивача Црне Горе и у њој прве словенске печатње било свечано и од великог утиска.

Од дворске капеле до манастира војници су оружјем пред проз чинили шпалире с једне и с друге стране, и туда се кренула литија пут манастира уз звоњење свијех звона. До Митрополита Митрофана одмах су Њ. В. Митрополит Хаџи Сава и Преосвештени Владика Никанор. Па су слиједила Њихова Височанства, Њихове Свјетлости: Кнегиња Олга Данилова, Престолонаслједник Кнез Данило, Кнежевић Мирко и Кнез Петар Карађорђевић. За њима сјајна пратња дипломатског тијела, државнијех великодостојника и преставништва.

У катедралној манастирској цркви отслужено је благодарење са многољетствијем. У хору су пјевали потамно гимназијски ученици под управом госп. проф. Толингера.

У 11 сати уз пуцњаву топова и свирање војске музике повратила се је сјајна пратња у Кнежевски Двор, гдје су Њихова Височанства примала честитања до бијаву подне.

У један сат био је обед у европској банци под сјенницама, покривенијем лисјетнијем зеленијем грањем, и исквићенијем разнијем заставама. Ваше су двије паралелне трпезе, стаде за 400 особа.

Кад су гости заузели своја мјеста дођоше Њихове Свјетлости Кнез Престолонаслједник, Кнежевић Мирко и Кнез Петар Карађорђевић у пратњи Њ. Њ. В. В. Митрополита Митрофана, Митрополита Саве, Архибискупа Милиновића и Владике Никанора и државнијех великодостојника. Њ. С. Престолонаслједник сио је у чело једне трпезе а Њ. С. Кнежевић Мирко у чело друге. До Престолонаслједника с десне сједјели су Њ. С. Кнез Петар Карађорђевић, Митрополит Хаџи Сава и Владика Никанор, с лијеве Митрополит Митрофан и Архибискуп Милиновић. До Кнежевића Мирка сједио је с десне стране Муетија Мустафа-Хилма, с лијеве г. Војвода Симо Поповић управитељ приморске нахије.

Први се дигао Њ. В. г. Митрополит Митрофан и ио у Славу Божију и у здравље Господарево.

За тијем Њ. С. Престолонаслједник ио је у здравље гости овијем ријечима:

Пијем у здравље нашијех милијех гости, који из далека и из близу похиташе на сву нашу светковину, да тијем потврде велики значај њезин. Живјели наши мили гости! Живјели Црногорци!

Одговорио Му је Преосвјетли Господин Прабискуп Милиновић наредећом одушевљеном здравицом:

Ваша Свјетлости! Узвишени Наслједниче!

Најизабранија друштво из свих страна наше земље и јуначке Црне Горе, ако и из многих страна просвјетне Европе и из словенствата одличне госте, ево сви се окупили около Ваше Свјетлости и около друге сјајне звијезде Његове Свјетлости Зетског Војводе Кнеза Мирка, да на окупу прослављамо четиристогодишњу успомену знаменитог човјека Ивана Црнојевића, који обузет сиром духом правјештва и жељом напредка милога свога народа дао је почетак основној најјаче тиваренце код Југословена. Срећа Божја што је ова свечаност пала у времене великога владара, Његова Височанства Кнеза Николе, који својим далекосиједећим и проницавим умом хтио је задовољити и будућности оставити најлепши примјер како треба да народ штује заслужне људе. Исто је била срећа што је потврдјивати ову свечаност Наша Свјетлост, која објаснта срцем за све што је дично, славно и племенито свим заносом заузеде се да неизвјесна свечаност што сјајнија, и да сјајна остане у срцу и памћењу. Ова свечаност пала је тиман у ову годину када Ваша Свјетлост својим свогодишњим посјетама под владајућих дворова руског, француског, талијанског и под Папе римског, стекла је најугоднију и способну погодност. Захваљујући је данас на надрвници воју је Ваша Свјетлост гостима и свима присутним учинила, и тумачећи осјећаје своју, набирем их у двије ријечи најизабранија, и прву ћу пуну љубави, штовања, одлости и захвалности примјенити на име свих Вашој Свјетлости, молећи да ју примите у знак давнашње успомене; а другу приносимо Његовој Свјетлости Кнезу Мирку, клечећи из све душе на име свију: Бог помоћи Вашу Свјетлост и Његову Свјетлост Кнеза Мирка!

Бурно и дуготрајно „Живјели!" одјекнуо се по недогледнијем трпезама.

Министар правде г. В. Богишић наздравио је у име Њ. В. Кнеза и Господара Његову Императорске Височанству Великоме Кнезу Константину Константиновићу, предсједнику цар. руске Академије Наука у Петрограду и самој Академији. У својој је здравици г. В. Богишић истакнуо то, како је академичка адреса која позвах од узвишенијех пјесника-војника а управљена такође окруженоме пјесничку јунаку, — у цијеломе њену садржају продахнута поетским заносом и одушевљењем за ову чисто културну свечаност и за њено изванредно значење за историју Црне Горе, Српства и Словенства, а уједно с тиме и православља; — како је адреса пуна искрених, племенитих осјећаја: деликатних, јетровитих мисли, љубазно срдачних прорицања и жеља!

У здравици пак управи Академији, г. В. Богишић изражује увјерење да ће тај гласовити научни збор, најстарији ове врсте у Словенству, који је до сада тако много привриједно развитку свесопће науке, имајући сада на челу тако узвишенога, сјајна и даровита предсједника, умногострручити број својих знаменитих тековина на дику и славу, на корист и пробитак словенске науке!

У одговор на здравицу г. Богишића професор Ламански подигао је здравицу за Српску Академију и остала учена српска друштва, гдје било ова била и какве било називе она носила, за напредак (успједе) науке и образовања у цијеломе Српству.

Пошто се овај дан свечаности ове сусрео и једним и истим је са рођен даном Његовог Императорског Височанства Великог Кнегиња Милице Николајевне, то је професор Ламански о том напомену и подигао чашу за здравље Његовог Императорског Височанства, Његовијех Родитеља, Њихових Височанстава Кнеза и Кнегиње Црногорских и свега кнежевског Дома.

За њим се дигао г. Академик Милан Милићевић и подигао ову здравицу:

Ваша Свјетлости, Ваша Преосвећенства,

Одабрана Господо и Драга Браћо!

Приређивачи одбор дао ми је душност: да, на овом знаменитом скупу, наздравим највишим научним сјајнитима у двије славне просветне земље.

Једна од тих земаља велика је простором, далеко чувена славом, и веома богата тековинама свијем, и творевинама разноврсним.

За овај мах, ја ћу муном прећи ове моје многобројне тековине и разноврсне творевине; устаћу се само на тековине једној, на творевине старој и славној; на тековине која пролиса свјетлост на све друге мислене радове; устаћу се на будућу која разлива видјело у небројене умне свијех грађана и туђинаца; тековине [illegible] притјечу са свих страна свијета људи жудни науке и умјетности, те се осветљују и [illegible], и које честити представници сједи овдје међу нама; устаћу се те захвално поменуте ime оне школе над школама у којој се учио и на користи рад своју отаџбини спремао чак и онај сјајна Шумадинца, који има част данас говорити вам ове ријечи: наздравићу захвалним поменом славној старој Сербији — варшавском универзитету, којему желим да продужава и шири своју обиљну, своју славну у науци службу на добро човјечанства, и на славу земље француске!

Али — рекао је један славни син ове хрвске земље: „Из грмена великога лаку изиђе тешко није!“ . . . . .

Има друга једна земља мајска простором, невелика бројем народа; земља хрвске мисли само онако као она гдје смо данас, да је и мала земља та просвјетом, продиђом и правом своје становника, постала стециште и за оне који траже одмора и опорава; постала је земља у којој, готово онако као библија прича, тече мед и млијеко! . . . .

И та мала земља, поред осталих небројених просвјетних установа, слави се са пет својих гласовитих универзитета, који разливају обилне струје знања у небројене умове својих слушалаца. Може бити да би се баш и овдје међу нама могло наћи на један слушалац тих славних установа.

И та мала, али тако уређена и напредна земља, јесте чувена земља Швајцарска!

Она толико посвјетлује дубаву и увеличала према свеном културном напретку да нијесмо представили ово сједи такође међу нама данас, иако нијесмо разне четир стотине година од штампања прве српске књиге, и ми ће нам, нашим рођеним језиком, протумачити жеље и осјећања своје честите отаџбине!

Завршујем увијом: Слава Сорбони! Слава универзитетима Швајцарским!

На ову здравицу одазвало се дуготрајно клицање: слава!

Г. проф. Поарје одговорио је француски од стране славне Сорбоне. и његову ћемо значајну здравицу доносјети у идућем броју.

Г. проф. Пиге одговорио је српски од стране швајцарскијех универзитета.

Господо!

Швајцарска, моје драго отачество, чим је разумјела за прославу, коју Црна Гора спрема, заслужила ме је да подносим на овом дичном скупу своје честитке за прославу 400-стогодишњице оснивања прве Ободске штампарије, те сад, по већ е не доћаја за не данашњег, као наставник Њихових Свјетлости, наших младих Краљевића, већ, као мени опуномоћених, срећан сам да могу нам изразити жеље одазива или одјечна поздрав и понудити жеље мали или искрени данак поштовања успомени Славног Владиоца Зете, који је био душа ове велике свечаности.

Швајцарску држе за једну од најобразованијех земаља, али барем за једну земљу у којој је наука најјаче проширена: она не мога изостати да не учествује у једној свечаности као ова која нас је данас скупила, свечаност интелигенције и напретка — која му је штампарија најбоље и најјевтиније средство — и с којом свечаношћу слави Црногора има право да се поноси, јер она поштује сјајету да је могла Домовина, прије као и данас, имала велику срећу имати на својој управи Владике који су је довели — прву између Словена — на пут велике културе: Иван Бог Петровић је био достојна претјечавања уважених пјесника поетичног Лоћенга и мајстора Вида Свадиреног Јевера.

Господо Црногорци!

Ја сам уијерам, и сво ми јамчи, да ћете сљедовати подвигама ових Славних Владара; на сва времена, руку под руку, сјајним путем на који вас упутише. Црна Гора има што је побједа, она је мени стари и вјерни друг: мена побједоносно знаке и на ове борбе, коју тако јуначки издржава као свака изображена народност, против та два силна непријатеља: Незнања и Немаће.

Господо! Ја вас молим да подигнете чаше и да их испијете заједно са мном за здравље Интелигенције црногорске и напредак Црне Горе!

За њим је г. проф. П. Поповић овако напио оксфордском универзитету:

За ово кратко вријеме тако рђе одјучерашњега мира послије дуге, упорне и праве борбе за вјеру, слободу и народност српску, — борбе за очевина свој, — Црна Гора је срећно доживјела ову, толико рјетку толико и знамениту културну свечаности, у којој дијела имају, и којом се повести могу: на праву мјесту Црна Гора са народом српским, на сво Словенство.

Истина, ово славље културе се одликује са богатим сјајем и величанственошћу спољашњом; јер оно је скромно као што су наше горе и доље, наше потреба и тежње скромне; прави је сјај његов у душама, у срцима нашим; — његова је права величанственост у родољубивим, патриотским и човјечанским осјећањима нашим; а баш његов спољашњи сјај, урес и лепота свијеће се у отличном, пријатељ... учешћу... гостију... на... страни, из разних — близких или и далеких крајева... Словенства.

И колико год нам је мило и драго, што овом свечаном приликом међу нама видимо у дијелом броју заступљену браћу наше крви, језика и вјере, из разних дијелова, — не мање срцу нам годи, душу наслађава, груди милинским осјећајима рашири, пријатељ и такође захвалности испуњавају одлик и учешће, којим нас почастисте те ову културну свечаности српску увеличаше драги нам гости друге крви, друге народности. — И само то, за нас је довољан, јасан и дијем доказ: да нас не само наша словенска браћа, већ и други образовани и племенити народи љубе и поштују, и да истинска цијене и уважавају наше патње, нашу борбу, наша права и праведно остварења права и тежње.

Међу мрвама од свих тих, нашу особиту и веома пријатну нашу обратила је на се и овом свечаном згодом сјајна Царица мора, просвјетлена, славом и богатством по свијету чувена Енглеска, које је прва и најзнатнија универзитет оксфордски послао и нарочитог изасланика у лицу часног и уваженог свог члана поштованог г. Сезова Hardy а, да личним присуством својим на овој прослави буде његов представник, а у исто доба и вјерни тумач човјечанске љубави и високог поштовања, које Енглеска и народ њен у срцу, а пособице трудбеницима на тој знаменитој школи, брижљиво гаје према Српској Шкарти и Шкартицама; — на не само то, но што домовини и народу нашем још пријатније годи и ласка: да од стране тога одличног представника најзнатнијег образовања преда и даје дивне писмене адресе другом, много срећнијем — српском Леониду, нашем уваженом Господару.

То су за нас драгоцјени дарови, — дарови, који у народа нашега, особито у образованијега дијела његова — у интелигенције наше, распаљују већ урођена често дубина осјећања човјечанског поноса и дичо, тим јаче, што долазе из главешина и славне постојбине најбољијех великана свјетских, — из домовине Шекспира и Бајрона, — Лока и Миља, — Њутона и Хершеља, — Јакова Вата и Стефенсона, — Спенсера и Дарвина, — Велингтона и још много и много других, који су себе обезсмртили, а своје сународнике хумане потомке Англо-Саксе прославили великим дјелима својим; дјелима, којима се непрестано пред сва поколења с највећом душевном наслађом читају и прије и најобразованији народи, па и интелигенције црногорске.

Дакле, Господо драги нам гости и браћо, сматрам за прво пријатну душност, и управо се радујем, што ми је у дио пала та одлична почаст: да у име интелигенције црногорске понијем ову чашу — у ствари првом Енглеском, гласовитом свјетском, оксфордском универзитету које је нашем уваженом Господару и народу свечаним начином дао видјети пред уијерења своје одличног, истинског високопоштовања и љубави.

А милог нам госта изасланика многопоштованог г. Hardy а молим: да по повратку, међу земљацима својим буде вјерни тумач искрених жеља нашег народа за срећу и свестрано благостање високе Му домовине; а обећа, од стране интелигенције црногорске, молим Га, да буде добар изјавити славном универзитету оксфордском и његовим врлим и неуморним трудбеницима најусрдније захвалност и признање на великој почасти, којом су нас одликовали о овој свечаности; за то и најтоплије жеље интелигенције црногорске за сјајан напредак те уважене и најјаче расадинце просвјете и образованости људске: да и по сада, а у сво вијеком и вијеком броју на ме излазе у свијет бројне, које ће по човјечанству ширити хумане и слободоумна начела, и препорађивати род људски истинским и часним ријечима и спасоносним науком. Слава и част оксфордском универзитету! Част и слава хуманим Енглезима. Живјели!

Г. Козиц-Харди на ову здравицу одговорио је *српски* овако:

Славни зборе!

Ја се осјећам веома интересјен почашћу коју ми указасте одредивши мене да говорим од лица Енглеске и Универзитета Оксфордског приликом данашње свечаности: нити ја знам шта ћу томе задатку одговорити као иностранац, који се још није навикнуо на српски језик па ни обичај црногорски. Ја бих желио да се на моје мјесто находи неко друго који би тако одредби боље умио одговорити: но ипак, и ако с те стране ја најсам сходан овом називчаству, ја ипак ни пред вам уступити нити ћу уступити своје мјесто иноме у погледу симпатије према Црне Горе и у погледу мојијех жеља односно среће и напретка вашега.

Господо! Мени је мила и дијета Црна Гора, мени су мили и драги Црногорци, те одушевљен овом дубавом сматрам себе за срећна да је мени у дио пало од стране Енглеске и Оксфордског Универзитета честитати вам ово славље.

Нама у Оксфорду не може да не пада у очи факат да, иако наш Универзитет није још ни имао типографије, па сте ви печатали књиге; услијед чега данас с пуним правом ви прослављате тај сјајни моменат наше прошлости. Није ли то очевидна тврдња да још сјајнију будућност вашу?

Црногорци! Ја сам пун нада и ти је моја вруће жеља да и у напријед у вашем животу на и у што ближој будућности вашој још моју исто овако сјајну и славну честитовану вама приредите.

А сада, не остаје ми друго до пуно вам захвалити и усклинути: Живио Краљ Никола! Живјели Црногорци!

Послије ове здравице одушевљена омладина посла је на рукама г. проф. Поарија и г. Козиц-Хардија између двије трисе за отиђе клицање: „Живјели!“

Затијем је г. проф. Ж. Драговић напио руским универзитетима шљедећом здравицом:

Поштована Господо и Браћо!

Има пуна четири вијека, који нас раздвајају од овога дана, кад на Ободу усле да свијета прва српска штампана књига, — има пуна четири вијека тешких дана и тешких искушења, које је наш народ, хвала Богу, јуначки издржао, настаде ово и за нас, под благодатном и срећном владом Његова Високочанства нашега Уваженога Господара Николе I, срећ њи дани, у којијема ми и можемо и дужни смо сјетити се наших старих завјета и светих аманета, а један од тавијех је на праву мјесту и установа Ободске штампарије.

Међу поштованим гостима, који ово са овију прајава Јеврова поштоване, да нас пратите и својим присуством увелича ову нашу словенску културну свечаност, имао сам част видјети и представитеља руских универзитета и руске науке; у лицу г. доктора Александра Ивановића Александрова — представника Казанског и Харковског универзитета; у лицу г. Владимира Ивановића Ламанског — представника Петроградског универзитета, а у лицу г. Платона Андрејевића Кулаковског — представника Варшавског.

Присуство ваше, господо, нама је драго са више разлога, а понајвише нам је драго у овој прилици с тога, што нам то ваше присуство слуши као јасан доказ да руски универзитети и руска наука достојно оцјењују овај културни напор српскога народног духа, коме данас спомен прослављамо!

Поред свега, наши су универзитети, у тешким нашим данима, помагали, а помажу и данас, братско гостопримство нашој српској младежи, давајући је благодатима науке и здравим идеама, те их тијем спремали, да достојно послуже своме народу.

С тога, пред важности коју гојимо према тима најјачим отаџбинама просвјете, подижемо ову здравицу за процвјетање руских универзитета, желећи им да се развијају на срећу, славу и величину братског нам народа руског.

Др. Александров, представник казанског универзитета, одговорио је овим одушевљеном здравицом:

Овог часа поздравио је г. Драговић руским универзитетима.

А ја, као представник једног од најстаријих руских универзитета, моја послати своје поздраве и честитке Црној Гори, што ћу Вам рећи!?

Ми најрадосније поздрављамо Вас, браћу Црногорце, који нашим правом и на одушевним достојанством данашње славе славите. Ви сте прва представница просвјете путем књиге у свом Словенству у доба давне прошлости, којег се данас овако величанствено сјећамо. Ви и у данашње вријеме имате већ моју подршку са важности. Високи тадашта дјела Оружјеног пјесника Вашег, милог и драгог пријатеља Русије. Његовог Високочанства Краља Николе, дају нам најјачи примјер вјекова племенитог, православно-дичног и истинског национализма умотвора!

Нека се и у напријед развија и цвати на вјечна времена у садашњем правцу важности српска у Црној Гори! Да Бог поживи дуго Представника важности, који носи на себи печат божанствене мисли небеског отца, увијемо чисте поноје мој поносе и дику Црној Гори и свему Словенству!

Живио Краљ Никола, славни представник уваженог рода Петровић Његоша, покровитељ важности и просвјете у Црној Гори!

А г. проф. П. А. Кулаковски представник варшавског универзитета овако се одазвао:

Напомиње, да читав свијет познаје Црну Гору, гнијездо црногорских јунака, који су кроз пуна два вијека сачували у најтежем положају своју слободу, независност, своју православну вјеру, он је рекао: „Али не само мач даје побједу; има још друго велико оруђе, а то је просвјета“. Напомиње даље, да ту то добро разумијем Мала бог и Вјерне Црногорци, који су основали штампарију на Ободу у најтежим приликама, професор Кулаковски спомиње је читав низ црногорских Владика, који су се бринули о књизи и просвјети и сами су били књижевници.

. . . . Што је било, то је прошло, рекао је даље г. Кулаковски и може бити нама на науку. Али нама је будућност, и у овој будућности просвјета је за нас такођер мач за борбу. — У посљедњој пјесми Његовог Високочанства, Господара црногорских јунака, „Пјесма и Вила“, има једна бијела, чиста страна, на којој је исписана пјесма својом руком написана, да она или остаће прама, или се покушат тог сада, кад се српски народ „од садашњих трсе мука“. Ми, Руси, можемо само желети, да се ова страна брже попуни најсјајнијим, побједним, златним словима“. На свршетку говорина дигнуо је чашу у здравље Његовог Високочанства Господара Црне Горе, и црногорских јунака.

Ова здравица, коју нијесмо могли у цјелости добити, изазвала је велико одушевљење у свијема присутнијема.

Др. Л. Томановић напио је краљевско српској Академији овијем рјечима:

Учешће краљевске српске академије наука у овој овој српској свечаности у велико је природније, у толико је за нас радосније. Ко може јаче обрадовати свог брат брата, особито растојањем удаљена? Та радост подиже ову чашу напретку, усиљу, сјаји тог главног српског просвјетног огњишта, славне српске академије. Нека јој је особита хвала, што нас је још обрадовала присуством својих чланова, тако заслужнијех трудбеника на њиву језика и историје српске, као што су наши мали стари знанци г. Милан Малићевић и г. Љубо Ковачевић. Нека живе на углед српској омладини, на корист српске књиге и просвјете!

Живјела српска академија! Живјели високи дични представници!

Г. Академик Љубо Ковачевић на ову здравицу се овако одазвао:

Наша Свјетлости, Високопреосвећени Архијереју,
Поштована Господо и Госпође!

Цијенећи велики значај ове културне прославе, којом се ми српски народ с правом дичити може, Српска Краљевска Академија наука и умјетности с радошћу је поздравила високу намјеру патриотских родољуба да се прослави 400 годишњица прве српске штампане књиге и одредила је тројицу својих чланова да је заступају на овој прилици, ну на жалост један од нас, г. Ст. Новаковић због изненадне болести морао је остати дома.

Наша Свјетлости, Господо и Госпође! Један од најјачих и најморнијех прваца духовног ума јесте проширење штампарске вјештине, јер она је помогла да се људско знање брже умножи и поштене опште својина, у братство да нашем: да људски синовски поздрав на срдце вјенчане трубоше и мртвала. На нашу срећу, видовито око посљедњег светог Господара Ђорђа Петровића ушетрило је њену важност и силу, за слутећи вријеме да се неће моћи одупирјети мачем неодољивој турској сили, пред којом се поклонише двије царевине, Бугарска и Грчка, српска деспотовина, босанска краљевина и војводство св. Саве, похита да пресади ту вјештину у своју земљу, уијерен да ће она моћи оружје моћи душе истрајати у обрани српства и српске мисли. И он се, Господо, није преварио, јер дан је он мином 4 године послије штампања прве српске књиге морао оставити своју земљу и уклонити се у Италију, штампање српских књига и одужили се и послије тога у Горњу, Бјесеја, Грачаници, Милешову, Бијеграду, Мирчинској и Сиверу и српски језик бјеше господар у земљи од Сиверу до Сјенице, од Охрида на сјевер докле Срба имађаше.

Српска краљевска Акад. позвана у првом роду да шетује науку и вјештину и свијеста тога увеличног задатка испуњавала га је, поред свију сметња, које су јој пратиле од њенога постанка, како је и колико је могла и умјела. Захваљујући се г. Томановићу на здравици и дијеном надама, које он полаже на срп. крал. Академију, дрмам да у име моје свијем изреки иду, да ће она, уз приномоћ свију учених Срба и српских пријатеља и добротвора у недалеком времену постати бунтина, која ће

осмјетљавати тамне путеве растемедјеног Српства, разгиратисањем и уништити многе вјековне предрасуде и сметње, које не дају нашем народу да остваре своје идеале и да с осталим српствима и образованијим народима и ми Срби принесемо на олтар опште културе своје достојан дио.

За тијем је г. Војвода Шако Петровић подигао ову здравицу:

Уваажена господо и мила браћо!

Чашу ову подижем тврдоме вјерању мојега Лопћена, диваној Боки Которској, и свој дичној браћи Дубровчанима и Далмацији!

Живјели!

На ову здравицу одговорио је г. Паво Камењаровић овијем стиховима:

„Не знам се ко се жалио среће,
„Не чујо му кроза грије прсе,
„Чије д' та је задовољна жалијеко".
(„Горски Вијенац")

Ми смо сјајна једна мајке мила
Кроз нам једна мила кроз жиле
Слиједе су нас надојиле груди.
Ка' што птица своме јату дати
Дуг ме крепе, рек би да полети,
Гдје најбоље сродни су нам људи.

Тијеним главом кличе нам природа
Да кроз вијо, да кроз вијо вода
То брат брату са високом хрли.
Па ево нам прекрасна призора,
У свом крилу данас Црно Гора
Брата гледа гдје се с братом грли.

О братом грли да прослава сјајна
Тај просвјета зачетак значајни
Кои четирти ево вијек се пуни.
Да, Обоје врху равнилиме
Чим просвјета новим сјајем сине,
Нијемцем славе срисна чела пруни.

Здраво браћо, здраво и весело,
Нек с' вијеника јуначко ми чела
Од довора вјенцем и маслина.
Да завлада свијем братска слога
Међу браћом рода словенскога
Бољег дана да нам вора сине.

Цриној Гори у братинској слоги
Тим желијем; ах, Боже помоги,
Увијекме свети плам љубави.
Братинских нам прси нек разгоре,
Дочим слава не свој Цриној Гори
Обилна се штампарије слави.

Црна Гора, вијо здобом сјају
Братски си нас сусрела,
Свуђе сјуди среда срећу биђу
Куд год ступај новала.

У прегнућу да би славном тасму
Бериђетно усијела,
Вијек на дану српском роду свому
Црна Горо, живјела!

Па се дигао г. проф. Ф. Ковачевић и овако напио Матици српској:

Браћо и Господе!

Међу многобројним представницима српскога народа и осталих ограна свијета, који својим присуством увеличавају ову свесрдну нашу прославу, мило нам је видјети и мојему кату дичне наше браће Војводјана. Потешкоће којом су похитали на ову свеславну славу, потврђује и овом приликом ову мајкину владавину душевну заједницу, међу умјеће мене и одржавању са свијеним грјанима разкутога широтна Душановога. Увјерени да су просвјета и култура услови који најјачују у свакоме погледу народни системи — браћа Војводјани, вијеку иначе посвјетили ни муке ни труда сами да побуде младе Србадије нашу за радосна пољу народне просвјете. Тај мајкин труд и муке ојачаваћу сијјани успјехом. Са своје Матицом успостављаћемо своје научним мајкама Срба преко, а свијесном Божјим благословом из српских цркава и манастира — увјерени Војводјани постали су огњишта новога просвјетно-културнога српскога покрета и напретка. Војводјани су колијевка оних многих наших знаменитих великана а најјачи помоћи слободно учешће свијету у очи погледати; Матица је прије удаљене, стале браћа Војводјани прво оне златни мед, који тако брижљиво увијеку у свету нашу српску књижевну помоћ. За то и дижем, браћо и господо, ову чашу у здравље те дуге наше браће и узвишене мајкине просвјетног храма.

Живјела Матица Српска!

Живјела браћа Војводјани!

У томе се довезе у колима Његово Високочастно Господар Кнез Никола и гости већ у најбољем расположењу дочекаше Га несвакидашњим одушевљењем, које је тада врхунац постигло. Њ. В. Господару обишао је у томе самосном моменту трпезе и поједине госте мноостиво одсјесно. Кад је Њ. В. Господар сио до Њ. С. Престолонаслједника, г. др. Илија Вучетић, овако је одговорио на здравицу намјешену Матици Српској:

Ваше Високочанство!

Допустите ми, Ваше Високочанство, да се само у неколико рјечи захвалим на здравици, која је мало час изнијета нама Србима из Угарске или — како што врло штовани г. предсједник рече — из несадашње заједнице, а нарочито нашем мајкином друштву „Матици Српској."

На славном овде данас четиристогодишњицу од основа дана, мало је прва српска штампарија у нашој јуначкој, поносној и дичној Црној Гори основала. Ово није слава само Црногорца, него је то слава српска, што наше сјеслаћемо, јер је то била у тијем Словенству прва штампарија, што је прије четиристотине година подигнута. Но и ово је данашња слава подједнако слава свију нас Срба, гдјегод нас има, мјесто наше нарочита духовна свеза, мало особито духовно средство између данашње славе и „Матице Српске."

Штампарија, која је прје четиристотине година у оним по цео српски народ чешћим прилјетима основана, била је прва, а за дуго времјена и једина српска штампарија, којој је била циљ, да послужи као средство на ширење српске књиге и просвјете по цијелом народу српском. У тој мјери циљали, да распростране и шире знању и просвјету по народу српскому, установљена је прије шездесет и седам година „Матица Српска," те је и она била прва, а за дуго времјена и једина књижевно друштво српско, које је ширило знању и просвјету по цијеломе српскоме народу „од Пешта дам' до Чарне Горе." Ми имамо честиту данас, на радост, на сва страна много штампарија и наше књижевних друштава, која дјелно и усјешно раде свој племенити задатак; али да између данашње славе и „Матице Српске" постоји мало нарочито духовно средство на пољу књижевности и прорвјете српске, то се нада опорећи, и то ево ми потврђујемо и данашњом на ову свечаност, којом се прославља културни напредак не само српски и словенски, него и свијех човјечанства.

Благодарећи данас од свог срца на намјенској нам здравици, подижем ову чашу у славу и здравље Вашем Високочанству, као узвишеном мјесенцу и књижевнику српскоме, и у ово [illegible] наше [illegible], које на пољу књижевности и просвјете између [illegible] народа на сва страна [illegible]. Живјели!

Његово Високочанство изволјело је најмилостивије примити ову здравицу и кућити се чашом са г. Вучетићем.

За тијем Његово Високочанство подигао чашу просвјети и науци.

Бурно аламоно кликћање: „Живио Кнез Никола!" разлијегало се дуж трпезе, које је кликћање и испратило Његово Високочанство са Њиховијем Свјетлостима са трпезе на трку коња испод Заграђа и Бинова Брда. Тада се баш било наоблачило, и мало росе је пало, — тако је и то дошло као наручено да ублажи жегу пообдневнога сунца.

Али је трпеза још пуна гостију остала и г. протодјакон Ф. Радичевић подигао је здравицу српскијем манастирима, који су били достојно ту заступљени изаслаником фрушко-горскијех манастира, г. свиђелом о. Сергијом.

За тијем је г. прото Јован Суботић напио Друштву Свет. Саве овако:

Куд ће куда, нег на ово. — Весео сам, особито сам весео, што ми је у дио пало да здравим главном српском Друштву, које се зиве најмилијим и свакоме Србину најсветијим именом; то јест именом „Светога Саве". — Сам овај назив показује нам јасно културну задаћу тога честитог и бразног нам Друштва; показује нам, да је ово намјенено ширењу просвјете средством изврснијех књижевнијех радова и превода. А то другчије и не може бити; јер ко се зиве именом Св. Саве: мора да и његова дјела буде света, побожна и правијем хришћанскијем духом надахнута. — На жалост, мораћемо признати, да је много трудо прје пало на њиву, која је намјенена нашем умном оплођивању; прво, учинимо на бијеле западне предрасуде и непријатности. — Такође нам прје на свијо се удомити међу нама и захватити мало, које би с временом подигло славу племениту бићу нашега просвјете у свјетом сјајору и народном осјећају. — Нашијајући данас свесрдно ову здравицу Славном Друштву Св. Саве, којему је главно средиште у српском столном Београду, — мислим, — а као православни свештеник и као стара многогодишњи трудбеник на њиву науке и народнога нашег развића, — да Друштво Св. Саве, Божјом помоћу, буде нашла срећно и усјешно у славном свом културном претрету и полуимању: узвишујући у народу дух преблагословенога Хришћанства, оплемењујући му душу и срце, негујући га словенством, свачаја и поштења, и уљуђујући народ на славу отачу бошћо и људске природе; а међутим, да из народа искорјењује сваку злосретну предрасу у, сваку нехаљу страст, сваку писку нападност и мржњу, и да из народа уклањује на међусобни благодатни мир и узајамну братинску љубав. Без Бога, без чистијех и честитијех дјела и без искрене складности и братинства, — нема нам ни вјеродајнога ни напредајнога. — Немојмо никад мислити, да смо сами на свијету. Имамо и још браће: ми на час и опуђене; ах' и опет наше браће. — Као господе хришћанске школе; као просвјетлијем нашега просвјетнога слова; као чланови културнога људскога удружења и као потомци синови и поносници нашега великог свјетитеља и просвјетитеља Саве, — свијем и цијели усклинимо и овој браћи:

Здраво браћо свијем срцем;
Здраво братинство нијем нијем! —

Здраво, многогодетно, весело и напредно — предрага нам друштво Св. Саве: себи на част — роду на глас!

Још је Г. Ђ. Поповић школски надзорник свадрано професорским и учитељским удружењима биоградскијем, и типографском удружењу биоградскому, која су била наступљена нарочитијем изасланицима; а г. проф. Ђепада напио наставничкому, које је најобилатије било заступљено на овој свечаности, овијем здравицом:

Господе и браћо!

Штампарска вјештина, четиристогодишњица која српски народ на свију страна уз научитеље осталијех племена и пријатеља од другијех просвјешћенијех народности у нашој домовини данас слави, дало је могућност, да се отвори једно мјесто културно средство досадашњег вијека, средство којим се идеје из једнога краја свијета преносе у друга и постају својина свију народа, а то је књижарство и штампарије, којих важност се дана у дан расте због свог утицаја, који имаду на развитак човјечанства. Књижарство се дотиче свега и улази у све, што се наука, људског друштва и многијех установа тиче, те и од ово наше прослава ово није изостало. За овом братском трпезом видимо представнике књижарства и штампарије, који су посјетили, да ово наша пријатељи учествују у овој значајној прослави. За то напијем ову здравицу на наших жеља ни и дало да истрају у предузетом тешком послу, борби против свега, што пријечи смирни и слободи развитка човјечанства, од срца кличући: живјели свија присутни представници преса и штампарије!...

И тијем се завршио ред знаменитијех здравица.

У пет сати почела је трка коња у присуству цијелог Високочастивог Двора, дипломатског тијела, гостију и света народа; на је слиједила трка момчадије, и гађање из топа.

По вечери био је у „Зетском Дому" музикални концерт малијех гимназиста уз суредњу г. Милеке Огњеновића на цјеву и г. Вемера на виолину под управом проф. Тохнагера, који је подпунијем успјехом био изведен.

На концерту је изволио присуствовати Његово Високочанство Господар Кнез Никола са братом.

Уз то су пред Свјетлијем Двором играла народна кола са пјјевањем; тако је и свако вечера ту било народно играње и пјјевање по вечери, измјешано са свирањем музике и пјјевањем уз гусле најбољијех малијех гусара.

По народи се народно весеље реализјевало до касније ноћи.

Тако је прошао први дан прославе.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 16 јуна

(С Двора.) У недјељу вечер био је у Свјетлом Двору обед, на ком су имали част бити позвани одличнији гости, међу којима Преосвештени Владика Никанор, проф Поарје, проф. Дамановић са кћерком, г. Ковеиц-Харди, проф. др. Александров са госпођом, проф. Кулаковски, и српски академици Милићевић и Ковачевић. По обједу Њихова Високочанства са својим гостима изволјела су почастити своји присуством концерт, што је у „Зетском Дому" приређено био г. Карбулка, чувени чешки виолиниста.

(Гости.) Проф. Поарје делегат париског универзитета, пошто није стигао ријечи бронзов, који је полазио потоњи пред прославом пут Котора, најмио је нарочити параброд, да стигнемо свечаност. — Г. Владимир Јакшић, Нестор српскијех књижевника, стигао је у четвртак, а г. Јовин, проф. А. Сандић и др. Ђ. Радивојевић тек у петак. — У суботу су се гости већ почели разилазити. — Илет на Лопћен је изостао, за што је у суботу био спровод Ђ. Ђ. Попу, а у недјељу је била Добродатна каша.

† Прота ПЕТАР МИЦОР.

Једна од најугледнијех наших гостију на Б-ни, Петар Мицор протојереј и члан православне Которске конзисторије, на пилету, на Подгорице преко Скадарскога језера обути се мало слаб, и на повратку на Рјеку Црнојевића, управо на Ободу, промијуо је од кашља, упркос настојању 4 медика, да спасу тако угледнога нашег госта.

Кад је тај први глас стигао на Цетиње, учинио је тежак утисак у свијем круговима. Представа „Балканска Царица", која је те вечери имала бити, обустављена је по највишем налогу.

Пошто је покојник изразио жељу, да се сахрани у порјечку гробљу у Пашировићима, исте вечери пређоше су са Рјеке сви гости у братској мртвога тијела покојникова и стигоше су на Цетиње послије поноћи. У суперт су били изашли до Цриз Граде Њ. Високопреосвештенство Митрополит Хаџи-Сава са многобројнијем свештенством и сви чланови прославног одбора, што су били на Цетињу, а мноштво народа сријетало је тужну братију, која је тако сва наше расла. Тако појање свештенства „Свјати Боже" и запаљене воштанице у руци сваког братовштинца чинило је, те је овај тужни спровод изгледао још свечанији.

Сву ноћ су свештеници на измјену читали Еванђелија. У јутро рано у шест сати био је спровод из кнежеве куће преко палате на главном улицом до Заграђа. Његово Високопреосвештенство Митрополит Митрофан са многобројнијем свештенством отварали су спровод. Мртвачки сандук отворен носили су свештеници. За сандуком су одили три сина покојникова, који су с њим били дошли на прославу. Ђ. С. Престолонаслједник Кнез Данило, са наше великодостојника изволио је својим присуством увеличати спровод, што је највећи досад колико је покојник и у Црној Гори поштован био; слиједило је мноштво осталог народа.

Двије стотине војника односиле мртвачки сандук уз Заграђе преко Оногоште на Ђурђево Ждријело, гдје га доносиле Бранићи, да му се послиједња мјеста изврши, да и чине у гробу својих предака.

Покојник је био учевни и примјерни свештеник, и даровит говорник.

На Ободу је тако говорио, да је ентузијазмирао цијелу рјечку нахију. Тако исто је говорио високо у Подгорици — тако на Српској послиједњи пут!

Ми ћемо радити те његове бесједе у нашем листу донијети.

Лака му родна земља!

Вјечна му памјат!

Уредник Др. А. Томановић. Издавалац: Срп. Штампарија. У кн. прот. државној штампарији.